

Albert Gábor könyve világos, egyszerű nyelven szól hozzánk, olyan alapvető gondolatokat feszegetve, melyeket valamennyiünknek fel kellene tennünk: helyünk és helyzetünk a világban, Európában és hazánkban, Magyarországon.

LESTI JUDIT

(Pont Kiadó, Budapest, 2006,
48 oldal, 980 Ft)

BOB DENT:

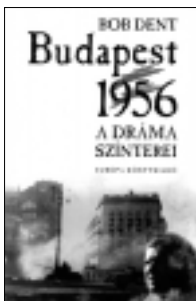
Budapest, 1956 *A dráma színterei*

Az 1956-os forradalom különösen szemléletes és eleven példája annak, ahogyan a múlt *történelemmé* kristályosodik. A gyakran széttartó történetek, visszaemlékezések, értelmezések egy közös elbeszéléssé kovácsolása hosszú, összetett s nem ritkán igen fájdalmas folyamat. Azt pedig, hogy ennek a folyamatnak még messze a vége, sőt épp a kellős közepén járunk, a szaktudományos vitáknál és a politikai viharoknál is jobban mutatja az „átlagember” ’56-tal kapcsolatos tanácstalansága. Jó volna olyan elfogulatlan, külső szemlélőhöz fordulni ebben a helyzetben, aki előzetesen megválasz-

tott értékektől, érdekektől mentes perspektívát kínál számunkra.

Bob Dent könyve újabb bizonyítékkal szolgál arra, hogy e független megfigyelő pusztá fikció. Hiszen a már húsz éve Magyarországon élő újságíró is bizonyos történelmi körök, interpretációk, autoritások közvetítésével jutott el az események megértéséig, így munkája minden látható igyekezet ellenére sem mentes némi egyoldalúságtól – legalábbis a forráskritika helyenkénti egyoldalúságától. A *Budapest, 1956* mégis képes átmenteni valamennyit az angol szerző „messziről jött ember” pozíciójából, ez pedig jelentős részben a könyv rendhagyó műfájának köszönhető.

A mű valóban *A dráma színtereit* veszi sorra, így voltaképpen egy útikalauznak, afféle történelmi bédekkernek is tekinthető, amely a forradalom legfontosabb fővárosi helyszínein kíséri végig az olvasót. E virtuális séta meglehetősen kétarcú. Egyrészt Dent olyan evidensnek tetsző dolgokról (személyekről, helyszínekről) is magyarázattal szolgál, hogy már-már külföldi turistának érezzük magunkat – sőt, egyenesen úgy tűnik, a könyv ideális olvasója *valóban* külföldi turista. Másrészt viszont a jovialis idegenvezetőn rendre felülkerekedik a tényfeltáró újságíró, s a bemutatott közterek,

épületek, emlékművek, szobrok apróján olyan alapos, néhol aprólékos, a versengő értelmezéseket ütköztető történelmi esszékét kapunk, amelyek a téma iránt érdeklődő magyar olvasó számára is érdekesekek, mi több, tanulságosak lehetnek.

Mivel a kötet fő szervező elve a *tér* (a város tere, a haladási irány; előbb Budáról Pestre, majd a belvárostól a külvárosok felé), a lineáris olvasás során egyfajta sajátos „időjáték” jön létre. Az egymást követő helyszíneken más-más időpontokban zajlanak az események: a Bem téri tüntetést a forradalom eltiprása és Nagy Imréék pere követi, hogy aztán a következő állomásnál ismét visszatérjünk a követelésekhez, a harcokhoz, a tömeggyűlésekhez. Mintha egy posztmodern szöveget olvasnánk, amely felbontja az egyes vonalú cselekményvezetést, s minduntalan kizökkenti az olvasót az elbeszélés megszokott menetéből. A könyv persze több olvasási lehetőséget is felkínál: szabadon ugrálhatunk a helyszínek között, vagy akár (konvencionálisabb módon) a bevezetesként szolgáló rövid kronológiához is társíthatjuk őket.

Az idősíkok azonban a dráma egyes szinterein is egybemosódnak, a korabeli és a mai Budapest nem válik el élesen egymástól. Jó példa erre a Széna tér, ahol nemcsak az ellenállás szerveződéséről és a környéken zajlott harcokról esik szó, hanem az 1989-ben állított emlékműről is,

amelyre ma már rávetül az itt emelt bevásárlóközpont árnyéka. Maga az útvonal pedig, amely a Műszaki Egyetemtől indul, kissé anakronisztikus, mégis találó helyszínen ér véget, a dél-budai Szoborparkban. A diktatúra száműzött köztéri relikviái jelképes lezárást adnak a máskülönben lezárhatatlan történetnek. Az ugyanis, hogy mit is *jelent* 1956, még itt formálódik a szemünk előtt. Dent könyvének erénye, hogy nem kíván végső választ adni erre a kérdésre, csupán korrekt útikalauzként szolgál '56-hoz a magyar és a reménybeli külföldi olvasó számára.

PÁPAY GYÖRGY

(Fordította Rácz Katalin és Tédeschi Mária, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2006, 408 oldal, 4500 Ft)

HADEK RÓBERT:

A világháborúból Amerikába Úton hatvan éven át

Hiánypótló vállalkozásba fogott a Mundus Kiadó, amikor Emlékiratok sorozatcímmele a „nagy idősek” visszaemlékezéseit tette olvasható közkinccsé. Közgazdász, színházigazgató, világutazó ékszerész, főorvos, festőművész grófnő egyaránt szerepel a bemutatkozó személyek